

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

18:de årg. 1922.

Nr 7. Juli.

Pris 25 öre.

Målning av Rickard Lindström.

SOMMAR.

MIDSOMMAR.

Av EDVARD FREDIN.

Dofter från rosor och blommande lindar
vaggas emot dig av midsommarvindar!
Gyllene sol över blånande fjärd!
Vågorna leka,
kyssas och smeka,
lockande drömmarna ut uppå färd.

Ljvt är att drömma i midsommandagar,
lyssna till sången i lummiga hagar,
luta mot mossan sin tinning i ro,
ljvt då att blunda,
ljvt att begrunda
skiftande syner av kärlek och tro.

Sommaren evigt i Norden ej varar.
Njut, medan strålände solljus förklarar
livets, naturens snart vissnande drag! —
Njut förrn det lider —
midsommartider
klappa ej länge i pulsarnas slag.

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Wessman. Allm. Tel. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm Sö. St.-Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textside 40 öre pr mm.

Sverges Soc.-Dem. Kvinnoförbund: Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Wessman, Upplandsgatan 85, Stockholm. A. T. Norr 244 36.

Reflexioner.

Det är stort demonstrationsmöte på torget, och folket står i en tät klunga omkring den därstädes placerade talarstolen, från vilken en föredragshållare förkunnar sina läror. Tidnings- och majblommeförsäljare kila kors och tvärs bland de lyssnande åhörarna och tjuda ut sina varor.

Där kommer en kvinna med en tidningspacke under armen, nu närmar hon sig ett ungt par och bjuder ut sin tidning: "Morgonbris, den ska' väl frun ha, det är kvinnornas egen tidning?" Men den tilltalade svarar med en ton, i vilken hon lagt in en hel tillrättavising mot den andra, som är så dum att hon inte bara läser utan även säljer tidningen: "Jag har aldrig tid att läsa", och så slår hon upp ett fånigt skratt, tydligen glad över, att hon kunnat dela ut en riktig bräcka. Tidningsförsäljerskan kan inte återhålla ett: "Prata litet mindre, och läs i stället", och så avlägsnar hon sig, och som jag står där och ser efter henne stiger i mitt inre upp en stilla undran, manne man kan få uppleva den dagen, när det inte längre räknas som en kvinnlig dygd att vara dum?

Det är inte bara tidningsförsäljerskorna på torget, som bli förhånade för sitt arbete, utan det drabbar nog utan undantag alla kvinnor, som delta i folkrörelserna och bildningsarbetet. Och hänet kommer nog oftast från kvinnorna, dessa kvinnor som tro sig vara så duktiga därför att de inte befatta sig med annat än spis och grytor

Uppgifter om finska socialdemokratiska kvinnorörelsens öden under de sista tiderna.

Forts. fr. föreg. n:r.

Det största arbetet för det nuvarande förbundet, oberäknat allt det arbete, som från socialdemokratiskt håll i allmänhet gjorts för revolutionsfångarnas befriande och i vilket arbete även det socialdemokratiska kvinnoförbundet deltagit, har utgjort återupplivande av organisationsverksamheten och stödjande av de röda fader- och moderlösa samt röda änkor, som berövats sina män genom medborgarkriget. Sålunda har genom förbundets försorg år 1921 inom kvinnoföreningarna samlats omkring 30,000 finska mark för röda fader- och moderlösa. Över hela landet anordnas av organisationerna varje år en de fader- och moderlösas dag, varvid hela bevällningen av möten och fester anslås till de röda fader- och moderlösa samt till de i fängelse varande kamraternas familjer, vilka kamrater ännu fortfarande efter fyra långa, vita pacificeringsår finnas i Finlands fångelser och bland vilka fortfarande befinna sig två av socialdemokratiska kvinnorörelsens mest framstående ledande kvinnor.

Socialdemokratiska Kvinnoförbundet har sedan år 1907 utgivit tidningen »Työläisnainen». Denna, liksom all annan socialdemokraterna tillhörig egendom, hava kommunisterna bemäktigat sig. Soc.-dem. Kvinnoförbundet har år 1921 utgivit 6 tillfälliga publikationer, vilka spritts i upplagor om 6—10,000. Från början av år 1922 begynner Soc.-dem. Kvinnoförbundet utgiva en tidning benämnd »Toverita», som utkommer en gång i månaden.

Till Socialdemokratiska Kvinnoförbundet höra för närvarande 61 kvinnoföreningar, i vilka finnas fyra tusen medlemmar. I Socialdemokratiska partiet fanns det enligt den senast publi-

cerade statistiken 14,710 kvinnor. I fackorganisationen funnos 12,232 fackligt organiserade kvinnor.

I riksdagen finns det 10 socialdemokratiska kvinnliga representanter och i många stads- och landskommuners kommunalfullmäktige och kommunala nämnder finns det en stor mängd socialdemokratiska kvinnliga medlemmar.

I förbundets tjänst äro fast anställda en sekreterare och en kvinnlig talare.

Sedan Finland kommit i fredligare förhållanden till Ryssland, har socialdemokraternas verksamhet betydligt underlättats, emedan sedan dess bättre tillfälle förefunnits att erhålla sanningenliga underrättelser från sistnämnda land, vilka i sin ordning hava verkat avkylande på dem, som tidigare svärmat för diktaturvälde. Under år 1921, det första år i vårt land som det funnits två olika, hela landet omfattande kvinnoorganisationer, har givit de socialdemokratiskt sinnade kvinnorna den fasta övertygelsen, att vårt förbunds 20-åriga verksamhet och socialdemokratiska upplysningsarbete har lämnat djupa, varaktiga spår i arbetarkvinnornas verksamhet och övertygelse. Den förlamning och osäkerhet, i vilken ännu för närvarande en del av vårt lands arbetarkvinnor leva, skall försvinna i den mån de socialdemokratiska kvinnoorganisationerna äro i stånd att med energi sprida sina idéer, vilket åter beror på huru denna verksamhet kan bli ekonomiskt säkerställd.

Oaktat allt börja vi nu bli övertygade om vår verksamhets berättigande och medvetna om att de finska arbetarkvinnornas stora flertal står bakom de socialistiska idéer, som vi förfäktat.

Suomen Sosialidemokratinen Työläisnaisliitto:
Miina Sillanpää. Hilda Seppälä.

och sådant som hör det lekamliga livet till. Och dock är även detta, om det ska' kunna göras drägligt, beroende av upplysta, tänkande människors arbete, av sådana mäns och kvinnors arbete, som både ta sig tid att läsa och tänka.

Alltför länge ha kvinnorna, och även männen, skattat åt den föreställningen att ju mera inskränkt en kvinna är i andligt avseende ju mera kvinnlig är hon. Alltför länge ha kvinnorna låtit det egna lilla trånga hemmets väggar

stänga för utsikten, så att de blivit trångsynta och oförmögna att se något i stort. Och dock, vad behöva vi bättre än vidsynta, varmhjärtade kvinnor, mödrar? Inte kvinnor, som äro stolta över sin dumhet, utan kvinnor, som sätta in sina liv i helig strävan för en friare, ljusare och lyckligare tillvaro åt ett kommande släkte.

H — a F — d.

Några ord om Föreningen Rädda barnens verksamhet.

Från barnbespisningen i Saratow.

Vi träffade som hastigast en dag på "Rädda Barnens" expedition dess ordförande fröken Anna Lindhagen. Helt naturligt framställdes då några frågor hur rapporterna från dess verksamhet, särskilt i Saratow, ställde sig. Föreningen Rädda Barnen är en internationell organisation, som har sektioner i de flesta länder med huvudsäte i Genève, och bildades för några år sedan, som väl alla känna till, för att hjälpa nödlidande österrikiska och tyska barn, som då var en sådan nödvändig insats för räddande av tusentals barn undan hungersnöden. Sedan har dess verksamhet fortsatt, för att gripa in där nöden varit katastrofal. Detta ord synes oss som det mest rätta då det gäller hungersnöden i Ryssland. Där har också från denna förening utförts ett stort verk och hundratusentals barn räddats från döden i hungerdistriktet Saratow, dit den förlade sin verksamhet. Våra frågor gällde nu hur många barn som bespisats därute genom föreningen och om det fanns möjligheter fortsätta till dess nya skörden kom. Vi önskade också få veta om hjälpen varit att betrakta som en droppe i havet eller om den haft någon mera genomgripande betydelse.

Härpå fingo vi det svaret att utspisningen utsträckts att omfatta 250,000 barn, därav i de svenska köken 2,050 och att svenska sektionen nu i dagarna meddelat huvudsätet i Genève att dessa barns bespisning var säkerställd intill nya skörden. På vår fråga om verksamhetens omfattning, blevo vi upplysta om att den varit verkligt genomgripande, så att det nu kan sägas att i Saratow hungersnöden blivit stäckt. Vår undran om det fanns säkerhet för att alla sända gåvor kommo fram och om de upplag som funnos i hungerdistriktet kommo bort och därvid gjorda beräkningar äventyrades, svarades att alla varor sändas förseglade under

Röda-kors-märket, och hade aldrig förkommit något på vägen. Vid förråden vaktade ryssarna själva och hade hela tiden skött sig alldeles mönstergillt.

Men så gjordes det också upp från början, att de fingo ansvara för att intet blev bortstulet, ty om så inträffade, flyttades verksamheten till säkrare trakt.

Allt som oftast göras inspektionsresor för att kontrollera maten och utspisningen. Från svensk sida var där senast sjuksystem fröken Karin Lindskog, strax före sin död, och nu skall konsul Ekstrand resa dit.

Den bild vi reproducera ser helt idyllisk ut, men är också nära nog den enda som har detta utseende. De flesta äro sådana att de göra ett outplånligt hemskt intryck om hungerns fasor.

Den svenska sektionen av föreningen Rädda Barnen har även varit förmedlare till bespisning av svenska barn i ganska stor omfattning. Den rådande arbetslösheten här hemma har på en hel del platser framskapat sådan nöd att tillvaron för barnen syntes verkligt ödesdiger.

En alldeles ny insamling, fastän av tillfällig art, har den svenska föreningen startat, nämligen till hjälp åt flyktingar, som nu i sådana mängder strömma in i Finland. Det är i hundratusental de flykta in från de baltiska länderna och Karelén och bedja om rätt att få stanna där. De komma utblottade på allt och bliva en svår börda för finnarna att bära. Generalkonsul Elmquist har också flerfaldiga gånger bett om hjälp till dessa olyckliga, som det naturligtvis är svårt för finnarna att kunna draga försorg om och lika svårt att sända tillbaka till hemlandet där säkerligen oerhörda lidanden möta dem. Vi få därför hoppas att den insamling, som igångsatts för denna mänskliga gärning, även må vinna gehör av dem som äro så lyckligt ekono-

Invocation.

Härlig drömsynen svävar.
I vånda min pensel strävar.

Genius, giv
Bilderna liv!
Eller — dem driv
Bort ur mitt sinne!

Jag kastar penseln. Förgäves!
Av skaparlust bröstet häves.

Liv av mitt liv
Verklighet bliv!
Genius, giv
Liv åt min drömsyn!

MARY BÖRJESSON.

miskt lottade att de kunna lämna ett bidrag härtill. Nöd och lidande råder i en omfattning som väl mänskligheten aldrig förr varit i vetskap om. Offer villigheten och hjälpsamheten har även varit storartad och icke minst här i Sverige. De breda lagren av folket ha, trots arbetslöshet och bekymmer här hemma, i icke ringa mån deltagit till lindrande av nöden ute i världen och kanske därför också resultatet blivit så givande. Den gamla sentensen, många bäckar små göra ofta en stor å, har nog ännu sin giltighet. Soc.-dem. kvinnorna kunna även glädja sig åt sin lilla insamling, som bidragit till att lindra lidandet för många barn.

S. V.

Anna Lindgren i Karlstad 50 år.

Den 30 juni fyller fru Anna Lindgren i Karlstad 50 år. Anna Lindgren är norrländska till börden och således uthållig. Trots stor familj och yrkesarbeterska hinner hon med åtskilliga ofentliga uppdrag och lika plikttrögen som maka och mor lika plikttrögen fullgör hon ett åtaget uppdrag. För närvarande är hon förutom v. ordf. i kvinnoklubben sekreterare i Värmlands soc.-dem. kvinnodistrikt samt suppleant i styrelsen för Värmlands partidistrikt. Är medlem av sömnads- och skolköknämnden för fortsättningskolan och suppleant i folkskolestyrelsen.

När nu Anna Lindgren går in i sitt andra halvsekel följer henne många hjärtevarma lyckönskningar på färdevägen, önskingar och förhoppningar om kraft att ännu länge med samma energi och uthållighet samt ljusa lynne och tro, besvärigheterna till trots, kunna deltaga i kampen för våra drömmar om "en ny jord".

Hell de plikttrögna!

A. N—ll.

George Sand.

Heinrich Heine har tecknat följande porträtt av George Sand: "George Sand, den stora författarinnan, är tillika en vacker kvinna, en verklig skönhet. Liksom den anda som framträder i hennes verk må hennes ansikte snarare kallas vackert än intressant. Det intressanta är oftast en avvikelse från det sköna typ, och George Sands drag bära en regelbunden prägel. De äro icke skarpt skurna, de äro mjuka och rörliga, färgas av en sjäfull rodnad, som breder liksom en vemodets slöja över ansiktet. Pannan är icke hög, och ned till skulderna faller det rika, kastanjebruna, böljande håret. Ögonen äro något matta — 'Lelia's' författarinnan har stora, blida ögon, som icke minner om Sodom och Gomorra. Hon har ingen 'friboren' örnäsa, ej heller någon liten viktig uppnäsa, utan en ganska allmän rak sådan. Kring munnen spelar ett godmodigt, men ej särskilt fängslande leende. Den litet hängande underläppen röjer resignerat lugn. Hakan är fyllig men ändock skönt formad. Också skulderna äro välformade, ja, praktfulla, liksom armarna och de mycket små händerna och fötterna. Men barmens yppighet må andra samtida bättre kunna beskriva, jag ser mig inte i stånd därtill. För övrigt synes hennes kroppskonstitution vara något för bred och något kort. Huvudet bär idealistens stämpel, minnande om den verkliga konstens ädlaste gestalter, och vi liknar den sköna med marmorstatyn Venus fra Milo."

* * *

George Sand, alias baronesse Aurore Dudevant, f. Dupin (1804—1876), blev efter en glädjefattig barndom sänd i kloster och i unga år gift med en baron Dudevant med vilken hon efter några års sammanlevnad skilde sig. Hon reste därefter till Paris och hittade ett billigt näste på Quai Saint-Michel. Då

toalettspörsmålet hotade att sluka all hennes inkomst, klädde hon sig resolut i herrkläder, som föllo sig åtskilligt billigare ävensom mera praktiska och bekväma. Håret bar hon fritt böljande över skulderna, som de flesta av den tidens unga konstnärer. Hon blev snart medelpunkten i de unga, litterära kretsarna; vistades lätt och ogenerat överallt, även på de billigaste platserna på teatern, vartill kvinnorna icke hade tillträde. Den äldre kritikern och författaren Delatouche tog sig an henne och lät henne bli medarbetare i "Figaro". Hon skrev då tillsammans med förf. Jules Sandeou romanen "Rose et Blanche" under pseudonym "Jules Sand". År 1832 utsänder hon under pseudonymen "George Sand" sin första självständiga roman "Ineliana", i vilken hon går till kamp mot det konventionella äktenskapet. Boken, som väckte en storm av harm såväl som begeistring, efterföljdes av de icke mindre oppositionsfyllda "Wallentine" och "Lelia" och nu blev hon med ett slag berömd.

Hon hade alltid efter bästa förmåga varit de fattigas vän. Nu när hennes ekonomi blev en smula tryggad utsträckte hon sin hjälpverksamhet så långt som det överhuvud var henne möjligt. Tanken på storstadens elände, som hon var dag varit vittne till, gjorde att hon slöt sig till de nu mer och mer framflyttade socialistiska idéerna. Från 1835 kom hon alltmer över i aktiv politik; slöt bl. a. ett varmt vänskapsförhållande med den socialistiske filosofen och advokaten Michel. Hennes hem, som tidigare varit ett centrum för diktarvärldens främste, blev nu, då samfundets och samhällets förbättring fångat hennes intresse, en samlingspunkt för de radikala politikerna. Den berömda, religiöse frihetsmannen, den av påven förföljde katoliken Lamennais, förkämpan för det religiösa broderskapet Ledru Rollin, senare justitieminister i provisoriska regeringen 1849 och den socialistiske filosofen Leroux hörde således till hennes bästa vänner.

Denna hennes intima beröring med tidens mest betydande personligheter, måste ju nödvändigtvis inverka på hennes utveckling och under denna olikartade påverkan och erfarenhet skiftade också tonen i hennes verks karaktär. Hennes ödesfyllda romaner utvecklade sig en tid mindre konstnärligt men mera socialt tendensiöst. Hennes socialistiska tankar och idéer voro ofta oklara, men hennes vilja och värme var äkta, varom nedanstående brottstycke ur ett brev till en av hennes politiska vänner vittnar:

"Har någon av Eder bruk för mitt liv i nutid och framtid? Om Ni blott

vill ställa mig i idéernas och ej i lidelsernas tjänst, så är jag villig att lyda Edert bud." Och i känslan av sin svaghet fortsätter hon: "Ack, jag säger Eder det på förhand, jag duger näppeligen till att trofast och tappert utföra en befallning. Jag kan handla, icke överväga, ty jag vet intet, och är ej säker på något. — — Jag duger knappast till soldat, och jag är icke fem fot hög. — — Men lika mycket; den dvärg jag är tillhör Eder." — —

Om vår tids kvinnor blott hade en bråkdel av hennes begeistring och offervilja hade kanhända de kollektiva idéerna i dag varit mycket mer genomförda än nu är fallet.

Samman med Leroux grundade George Sand 1841 den socialistiska tidskriften "Revue Independent". När februarirevolutionen inbröt reste hon till Paris. Kastade sig in i arbetet, skrev flammade bulletiner till valmännen etc. Stor blev hennes förvåning när det visade sig att partiet, som hade fått den republik det kämpat för och även makten i regeringen, saknade förmåga och kraft att handla och redan samma år måste låta makten glida från sig. Missmodig och trött drog hon sig tillbaka till sitt lantställe för att vila. Efter 1848 tog hon sig an proletarietets sak och räddade många oskyldiga från fängelse genom att föra deras talan för kejsar Napoleon samt för prins Jerome Napoleon, vilken blev hennes vän.

Nu börjar hennes viktigaste litterära period, med en rad ypperliga, om än något idealiserade bondeskildringar, som t. ex. den berömda "La petite Fasette". Det har sagts att hennes bilder av böndernas liv i skönhet och harmonisk fred minner om Millets bästa tavlor t. ex. "L'Angelos du soir", på vilken man ser den unge bonden och hans hustru stående i sitt arbete på marken, men under det aftonklockorna från kyrkan ringa böja sina huvuden i andakt. Den sista perioden i hennes diktning kännetecknas av mera jämnstruket, halft borgerligt idyllskriveri och är av mindre betydelse.

Hon skrev också åtskilligt för scenen samt sin historia, ett verk på rim. Bland de många ting hon ej kunde förlika sig med var katolicismen, hela påvedömet med dess yttre former förekom henne som en maskerad.

Kort före revolutionens utbrott 1848 skrev hon i ett öppet brev i "Le Constitutionnel" till påven Pius IX, vari hon utvecklade sina kätterska tankar.

På hennes lantställe möttes samtidens främsta konstnärer med vilka hon umgicks hela sitt senare liv. Hennes hjärtliga vänskapsförhållande till Alfred de Musset, Chopin o. a. finner jag ej nödigt beröra i detta sammanhang.

* * *

Den franske förf. Paul Bourget gav några personliga drag vid hennes grav:

”— — — Så stå vi på kyrkogården. Alexander Dumas fäls är för rörd att kunna föredraga det tal han format. Victor Hugo har emellertid telegrafiskt sänt en hälsning och bett Paul Veurice framföra densamma å hans vägnar. när den gamle diktaren icke själv kunde komma. — Jag begråter en död, säger Victor Hugo, men hälsar en odödlig. — — — Jag lyckönskar henne för det stora hon skapat. Jag tackar henne för det goda hon gjort. Jag minns vad jag en gång skrev till henne. Jag tackar Eder för Eder stora, goda själ.” — — —

Omkring graven stodo de fattiga bönderna, deras hustrur och barn och kände saknad av henne. De flesta av dem kunde varken läsa eller skriva och kände ej den dödas stora litterära berömmelse. Det enda de visste var att ”La Bonne Dame de Mahout” var död. Och när allt kommer omkring var det kanske icke den döda de sörjde över, utan över sig själva. — Därför att nu var hon för alltid borta, hon som jämnt önskade och gjorde det goda.

Med George Sands död brast, som Renan sade, en sträng i århundradets lyra.

A. V — e.

Till det sistfödda barnet.

När jag ser den kära lilla
Undrande omkring sig titta
Med de tillitsfulla ögon,
Där ej ännu ens en aning
Bor om livets svåra vända,
Hjärtat i mitt bröst vill brista.
— Ty jag tänker på att dagar
En gång för min älskling randas
Då ur barndomsparadiset
Obevekligt ut hon drives.

Herre Gud, en sådan smärta,
Att jag vet det, vet att blicken,
Som nu ljus och barnslig strålar,
En gång måste smärtfylld mörkna
Av det ve, som hon av livet, —
Det nu oskuldslyvt hon ler mot,
Fått i dyster morgongåva.

MARY BÖRJESSON.

Skolförhållanden i Amerika.

Föredrag hållet av Överlärare fröken Math. Holmgren i Malmö, vid Skånes soc.-dem. kvinnodistrikts upplysningskurs i februari 1922.

Genom ett mig förra året tilldelat statsstipendium blev jag satt i tillfälle att studera skolförhållandena i U. S. A.

Jag kom till Newyork den 16 juli 1921 och avreste därifrån den 15 okt. Mitt uppehåll i U. S. A. omfattade alltså 3 månader under vilken tid jag — med undantag för de 14 första dagarna — ägnade mig åt studier av skilda företeelser inom uppfostrans område, därvid särskilt aktgivande på sådana nyare metoder, vilka äsyfta höjandet av barnens självverksamhet. Utom Newyork besökte jag New Jersey, Washington och Boston.

Juli är i U. S. A. liksom i de flesta andra länder den döda månaden vad skolorna beträffar. Men redan i aug. börjar man spåra deras uppfostrande verksamhet. I de väldiga städerna med deras hundratusental av barn hänvisade endast till gatan kan man inte låta dessa gå vind för våg under hela den tid skolfesterna vara. Därför anordnar skolstyrelsen — the board of education — varje sommar s. k. ”Vacation playgrounds season”, i regel från 5:te till 25:te aug. Av namnet att döma skulle man kunna tro att dessa playgrounds närmast motsvarade

sådana offentliga lekplatser hos oss, där under sommaren ordnade lekar under lär:s ledning förekomma. Men i själva verket betyda de något annat och mera. I regel äro de förlagda till skolornas källarvåningar — the basement — som (dock) alltid äro rymliga och ljusa, samt till de cementerade lekplatserna, vilka oftast äro för trånga. Så kallade ”Open air playgrounds” finnes också, men deras antal är jämförelsevis litet. Jag hade ej tillfälle taga närmare kännedom om deras verksamhet men skulle tro, att de närmast motsvarar våra omnämnda offentliga lekplatser.

Under min vistelse i U. S. A. studerade jag särskilt playgroundsverksamheten i Great Newyork, vilket, som bekant, omfattar de fem stora stadsdelarna Manhattan, Brooklyn, Queens, Richmond och Bronx. Det antal, jag hann att besöka, var naturligtvis som en droppe i havet jämfört med den mängd av playgrounds, som var i verksamhet. Hör och häpna. Manhattan hade 90 playgrounds, Brooklyn 58, Queens 12, Richmond 4 och Bronx 23. I detta antal äro de s. k. open playground ej medräknade. I anord-

ningen kunde man skilja mellan två typer: sådana som voro avsedda för mera försigkomna barn (barn inom skolåldern) och sådana, vilka mottogo icke blott nu nämnda kategori utan jämväl mödrar eller vuxna med spädbarn och barn av alla åldrar. De förra benämndes ”Vacation playgrounds”, de senare ”Playgrounds for mother and babies”.

Playgrounds voro öppna från kl. ett till halv sex e. m. Antalet ledare vid de olika platserna var synnerligen växlande. Jag besökte sådana, där antalet endast uppgick till tre och barnskaran till inemot hundra, och andra, där ända till sex ledare voro anställda och barn- och ungdomsskaran växlade mellan ett och två hundra. I regel var det lär. från public school eller Kindergarten, som tjänstgjorde som ledare, men vid en av de större playgrounds träffade jag en highschoolteacher, som föreståndare och ledare av de äldre gossarnas lekar. Till förfogande var alltid ett piano, och en av lär. hade uteslutande musikunderhållning till sin uppgift. Disciplinen var synnerligen fri, men ordningen ändå den allra bästa. Man måste beundra den för-

ening av frihet och självtukt, som alltid gjorde sig gällande. Visserligen öppnades playgrounds — som nämnt — kl. 1 e. m., men barnen kommo och gingo efter behag, dock alltid med största respekt för vad som förehades, så att man störde så litet som möjligt de äldre barnen, särskilt flickorna, voro behjälpliga att upprätthålla god ordning, vilken uppgift de löste på ett förtjänstfullt sätt; det var något hovsamt men på samma gång bestämt i deras sätt gentemot den yngre generationen.

Dagen började alltid med en gemensam öppningshögtidlighet. Under musik marscherade barnen in och ordnade sig i led, bildande en fyrkant framför talarstolen. Först sjöngs gemensamt en fosterländsk sång, varefter barnen i regel fingo avgiva sitt löfte till flaggan, "salute to the flag". — Det senare tilltalade mig ej så mycket, men jag var förberedd. I en intervju, vilken gavs av en framstående professor vid Newyorks universitet, yttrade nämnda person som svar på frågan, vilket som var det största felet med the public school. "To much politic and to much red tape."* Redan vid mitt första besök i U. S. A:s skolor fann jag det förra påståendet besannat. — Efter det högtidliga öppnandet fördelade sig barnen i grupper var och en under sin ledare. Barnen fingo själva avgöra till vilken grupp de ville sluta sig, och det var naturligtvis i regel åldern som blev det bestämmande. Dock såg jag mången gång större barn med liv och lust deltaga i de mindres lekar och musikunderhållning, varvid de alltid — vare sig det gällde gossar eller flickor — voro till fromma för den goda ordningens upprätthållande.

En grupp stannade i samlingsalen, där de fingo öva sig i danslekar. En annan grupp begav sig ut på gårdsplanen, där de äldre barnen under lär:s ledning iordningställt kindergartnarbeten för deras räkning. Här stodo

* För mycket politik och för mycket sken ("red tape", egentl. översättligt).

små stolar i ring och dessa togos i anspråk så långt de räckte. De små nätta saker, som av barnen tillverkades, fingo de alltid taga med sig hem. Materialet var fritt, av billig kvalitet men prydligt och tilltalande. Modellerna växlade för var dag, men alla barnen voro samtidigt sysselsatta med samma uppgift, till exempel en liten leksak av papp, en liten prydnadssak i friska, glada färger. Medan de yngre årsklasserna sysselsatte sig med nämnda arbeten, undervisades en grupp av de äldre i folkdanser eller bollekar eller rytmisk gymnastik. Ofta hände det, att en gosse eller flicka från talarstolen föredrog en dikt eller en berättelse. Ett par gånger uppfördes under mina besök små dramatiska stycken med fyra à fem medverkande, riktigt nätt och omsorgsfullt inövat och till stor glädje för så väl de medverkande som åskådarna.

De flesta Vacation playgrounds hade ett skolbibliotek till sitt förfogande, dit alltid en grupp hänvisades. Här läste barnen "roliga" böcker eller förberedde sig för något föredrag, som skulle hållas, eller inövade någon dikt.

Synnerligt intresse erbjödo playgrounds for mothers and babies. Hit kommo mödrar eller äldre systrar med barn i alla åldrar. Sedan de placerat de små i därtill avsedda nätta hängmattor, togo de fram sina handarbeten. Under vederbörande lär:s ledning tillklippes, syddes och stickades med intresse och flit.

Kan jag utan att överdriva påstå, att de här skildrade playgrounds äro av utomordentlig betydelse för det upp-

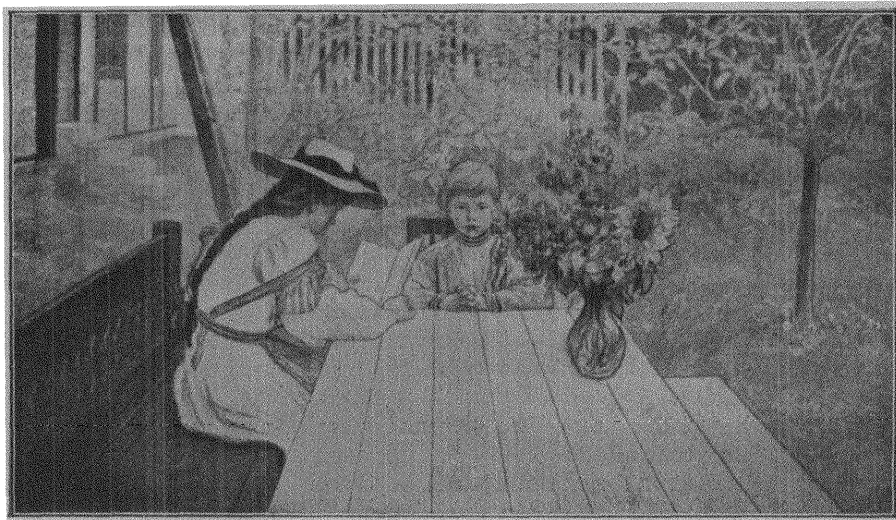

William Orpen:

Moder.

växande släktet, så måste jag dock säga, att det arbete jag hade tillfälle att följa inom Brooklyns botaniska trädgård tilltalade mig ännu mera. Nämnda plats — Brooklyn botanic Garden — är belägen intill den stora, vackra Prospect park, en av de väldigaste parkerna i Metropolen. Trädgården omfattar en ganska stor areal. Växthuset äro rymliga och innesluta flera rara exemplar. En av byggnaderna innehåller salar, avsedda för växtbiologiska försök. Det märkliga med denna botaniska trädgård är emellertid att den helt ställts till barnens och ungdomens förfogande. En icke obetydlig del av densamma upptages av "barträdgården". Varje elev har här sitt skilda område, växlande mellan 10—16 kvm:s yta, de mindre styckena för de yngre årsklasserna, de större för de äldre. Eleverna komma från de fyra högsta klasserna i public school samt från high school. I regel är det på vederbörande lär:s rekommendation som de antagas. Alltid är det sådana barn, som visat sig intresserade av växternas liv.

Curatorn för bot. trädgården, Miss Ellen Shaw, var nog vänlig att giva mig noggranna underrättelser angående dess verksamhet och tillåtelse att, när jag så ville, följa arbetet i densamma, en tillåtelse, som jag flitigt begagnade. Eleverna voro indelade i tre grupper, som växelvis två dagar i veckan kommo till trädgården. Redan i april börjar undervisningen, som då delvis är förlagd till växthuset, där eleverna få lära känna de frösor, som de ämna begagna, göra försöksodling m. m. Här såg jag bland annat massor av små prydliga begonior, var och en i sin lilla kruka. De skulle snart omplanteras av små flitiga barnahänder för att nå sin rikaste färgning vid juletid, då de voro avsedda att smycka många små hem i Booklyn. Uteslutande köksväxter få odlas i barnträdgården, och något så prydligt och väl underhållet i den vägen har jag ej

Carl Larsson:

Den första utanläxan.

sett. Under sommaren komma eleverna på förmiddagen mellan 8—11 för att se till sina små land, och det var en glädje att se deras arbete. När något kunde skördas, var eleven skyldig att väga det skördade och införa uppgift ang. detsamma i därtill avsedd bok, som angav storleken av hennes trädgård, vad som odlats m. m. Det var roligt att se, huru även de minsta med största noggrannhet fullgjorde detta åliggande.

Jag hade kommit till U. S. A. bland annat för att studera "the project method". Här fann jag ett utmärkt exempel på dess omsättning i praktiken, icke minst då det gällde hur man hade löst uppgiften att taga hand om den barnskara, som strömmat till.

Trehundratjugo gossar och flickor voro i trädgården under sex månaders tid. Trehundratjugo gossar och flickor måste omhändertagas och undervisas. Den utbildade hjälp, som stod till förfogande, utgjorde endast fem till antalet. Av de 320 barnen hade omkring trettio varit elever i B. G. från tre till fem år. Åt var och en av dem gavs ett antal barn — i förhållande till hans eller hennes förmåga — och var och en av dessa var ansvarig för de yngre barnen, icke blott för vad som gällde arbetet i trädgården utan också i vad som angick deras uppförande. Det var överraskande att se det verkligt goda arbete, som utfördes av denna ungdom i femtonårs åldern. De undervisade de yngre med stor omsorgsfullhet och nedlade understundom större arbete i lösningen av en uppgift än vad en vuxen skulle ha gjort, och barnen syntes tillgodogöra sig undervisningen med större lätthet än de skulle ha gjort, om en vuxen omhändertagit dem. Naturligtvis voro samtliga hela tiden övervakade av utbildade ledare, fast denna övervakning var planerad så, att föga märktes av densamma.

Den 23—24 sept. anordnades i trädgården en utställning, som icke blott omfattade de bästa alstren av barnens skörd utan jämväl alster från deras små hemträdgårdar — "the backyards" — som i regel tillhöra enfamiljshuset. Denna utställning var ivrigt efterlängtad och talrikt besökt. Pris av olika värde utdelades till stor glädje för många av de små. Jag kan ej underlåta att sluta min skildring av nu omtalade institution med följande lilla nätta historia, som blev mig berättad av en lär. "Varför kommer du till den botaniska trädgården?" tillfrågades en gång en tio-års pojke av en besökande. Sedan gossen stått eftertänksam en stund, sträckte han på sig och svarade: "I am here for three seasons; first, for elementary instruction; second, because I like it; and third, because I get a crop".* Ett i sanning uttömmande svar.

* "Jag är här för tre orsaker, först för att lära mig något, för det andra, därför att jag tycker om det, och för det tredje, emedan jag får en skörd." (Forts. i nästa n:r.)

P. Dupont:

Äppelträd i blom.

HÄLSNING!

Till Morgonbris från ELLEN KEY.

Naturen står — efter en lång, kall vinter och vår — i sin fullkomligaste skönhet. Blom på marken och blom på fruktträden, genomskinliga boklöv och knoppande ekar. Vi väntade länge, så störtade allt fram på en gång.

Så sker stundom även i tankarnas värld. För omkring 60 år sedan i vårt land, tidigare eller senare annanstädes, började kampen för nykterheten och folkupplysningen.

Och 1922 kommer den att visa mycket hetsiga former. Huru stor harm reste sig ej mot Birger Jarls fridslagar, vilka dock småningom lärde vårt folk att ej bryta kyrkofriden, tingsfriden, hemfriden och kvinnofriden! Den harm, som nu höres mot rusdrycksförbudet och heltidsläsningen i folkskolan, har lika svaga skäl, som vreden mot fridslagarna på 1200-talet. Och om några århundraden fattar man ej att så svaga tankar kunde brukas mot så stora kulturmål!

ELLEN KEY.

Spelmannen.

Av Dan Andersson.

Jag är spelman, jag skall spela på grav-
öl och på dans,
i sol och när skyar skymma månens
skära glans.

Jag vill aldrig höra råd och jag vill
spela som jag vill,
jag spelar för att glömma att jag själv
finnes till.

Jag vill inte tröska råg och jag vill
inte repa lin,
ty den hand som stråken skälver i skall
hållas vek och fin.

Ni får inte ge mäj bannor eller kalla
mäj för lat,
fast jag stundom hellre hungrar än jag
spelar för mat.

Jag vill inte gräva jorden, jag vill inte
hugga ved,
jag vill drömma under häggarna tills
solen hon gått ned.

Och i kvällens röda brand ska jag stå
upp med min fiol
och spela tills ert öga lyser hett som
kvällens sol.

Jag ska spela när ni gräva era kära
ner i jord,
jag ska spela hela sorgen i en visa
utan ord.

Och det svarta som var döden och som
hälsat vid er säng,
det skall forsa som en strömmande sorg
från min sträng.

Jag ska följa genom dalarna i höstens
höga natt,
och i rök från hundra milor ska jag
sjunga som besatt.
Och när natten böljar becksvart över
skogstjännens skum,
mina basar skola ropa djupt ur mänsko-
själens rum.

Tre sorgens strängar har jag — den
fjärde har gått av,
den brast i en skälvning på den bästa
vännens grav.

Men ända in i döden vill jag följa er
med sång —
och jag vill dö och jag vill spela till upp-
ståndelse en gång.

(Ur Visor och Ballader.)

Hennes ögonblick.

Av Anna Björkman.

Ella Bure hade förrirat sig. Hon, som trodde sig så väl känna sin älskade stad, fann till sin häpnad, att den gömde vidsträckta områden, för henne fullkomligt främmande. Hon hade trott sig finna en genväg genom förstadens schablonaktiga kvarter med på pricken likadana trist banala kaserner. Och i stället hade hon råkat in i en gammal stadsdel, där tiden syntes ha stått stilla under minst femtio år.

Nu bara denna gatan. Låga, rappade envåningshus, med fritrappor, längs den buktande byggnadslinjen, vilken festligt avbröts av ett rött plank, som tindrade i middagssolen. Några ännu nakna valnötsträd böjde sina dock svällande grenar över träet. Stammarna lyste fuktiga. Vandreriskan måste stanna till och öppna på pälsen. Jämte husens rännstenar, i vilka tövattnet varligt sorlade. Mitt på gatan löpte en uråldrig borgmästarsten. I korsningen lekte barnen ringlekar, så att gatan rungade under smållande klackar. Deras gälla små röster överröstade till och med sparvarnas parningsskrik.

"Här dansar fyramannadansen.

Här dansar fyramannadansen."

Hon måste stanna ett ögonblick för att leende se och lyssna till dessa rörelser utan konstfulla turer och tricks och dock dansade med makalös spontanitet, till denna sång, föga omväxlande — hon kunde aldrig urskilja andra ord än dessa, med samma intresserade hänförelse upprepade.

En liten tulting befanns oförmögen att följa den vårstormande takten och stöttes trots tjutande protester hänsynslöst ut ur ringen, varpå sängen samvetsgrant ändrades till:

"Här dansar tremannadansen."

Här dansar tremannadansen."

Ella dröjde med välbehag. Armodet var ju riktigt sympatiskt. En njutbar idyll, till och med avundsvärd i sin soliga naturlighet, tänkte hon på sentimentalt rikemansvis.

Då strök ett mörker över det rödskimrande planket för att stadga sig till en skrämmande skugga, som avskar hela gatubreddens framför henne. Det blev svalt mitt i middagsvärmen. Ella ryste till, slog upp kragen och knäppte den åter tätt kring halsen. Hon vände sig om och såg då en lång mager man några steg från henne. Han stirrade stint på denna eleganta uppenbarelse, främmande i hans världsdel.

Hon skyndade bort med snabba steg, tryckande ryssläderväskan mot bröstet. Borta var idyllen, fattigdomen hade ryckt henne ett steg in på livet, näsvist minskande det behagliga perspektivet, hotande hennes komfortabla integritet.

I hopp om att finna ut till säkrare områden vek hon på måfå om hörnet och tillryggalade några gator blott för att än mer förrira sig i stadsdelar, som voro blottade på all vänlighet och all snygghet. Husen syntes uppförda på en slump. En skyskrapa hotade att störta sig över ett envåningsträhus. Fasaderna voro slarvigt murade, så att stora hål fläckade relativt nya ytor. Dörrarna saknade läsvred. Rutor hade ersatts med instoppad lump och tidningspapper. Genom portar och fön-

Moder och barn.

(Fotografi från Kaukasien.)

ster trängde os av härsket flott och mänsklig utdunstning. Ingenstädes en ordnande, upprätthållande hand.

Också människotypen var underkastad samma förvandling. Barnen lekte väl även här, men deras ansikten voro gamla och deras hy fängelseaktigt grå. Ella bara skyndade framåt utan att våga fråga någon av alla dessa högröstade skrikande och skrattande människor, som läto sina samtal avstanna för att betrakta denna främmande fågel. Gärna kastades på hennes rygg glåpord, bland vilka välgörenhetshyena var det godmodigaste.

Var voro också poliserna, rikedomens beskyddare, som så beredvilligt och under artig honnör lämnade den distingerade damen äskade upplysningar i de välplacerades kvarter? Hjälplöst såg hon sig omkring, och då föll hennes öga på en liten kvinna, som stod ensam med sitt barn i en öppen port. Den lille låg i en vagn på tre hjul, det fjärde hade ersatts av en brädstump, som med envist dunk stötte i gatan var gång kvinnan rörde på vagnen för att sova barnet, då det gnydde.

Ella stannade, och nästan ödmjukt vände hon sig till den andra:

"Skulle ni kunna säga mig, hur jag skall gå för att komma till" — Hon nämnde ett mondänt kvarter, som hon räknade ut ligga närmast den plats, där hon befann sig.

"Det är inte långt." Kvinnan log vänligt. "Och jag ska gärna visa frun."

"Men hur skall ni kunna lämna ert barn?" Ella pekade på den defekta vagnen, som icke såg ut att med fördel kunna rubbas för en längre tur.

"Jag tar honom med oss", och kvinnan lyfte ännu leende upp ett litet ångande bylte, vars dunster förskaffade den främmande kväljningar.

Och hon hade sagt rätt. Blott några få minuter, och de befunno sig vid kanalen, och nu visste Ella, att hon blott behövde gå över bron för att befinna sig på känd mark. Minuter, som dock varit en liten helvetisk evighet för henne, ty som svar på en oförsiktig fråga började modern en lång omständlig skildring av sitt lidandes historia före och efter den lilles tillkomst, vars detaljer fyllde denna subtilt estetiska dam med äckel och kommo henne att i dubbel måtto prisa den egoistiska ensamhet, hon framhärdat att leva i. Hon uppfattade kvinnans berättelse som ett ocker på hennes medlidande och räckte henne en större sedel vid avskedet. I sin glädje över befrielsen ville hon gärna visa den andra en vänlighet, men hon fann inga andra ord än:

"Han ser dålig ut, er lille gosse."

Men då tryckte modern den lilla kroppen i sin famn och kysste hans ögon, som rödkantade och matta plirade mot solen.

"Ack nä visst inte", försäkrade hon.

Rösten fick klang i hennes iver att övertyga den andra — kanske sig själv. "Då skulle frun sett honom för en månad sen. Han var så mager, och nu har han vuxit så, det säger till och med doktorn. Jag har varit hos honom, så jag passar min pojke, kan frun tro." Som för att bevisa hennes ords sanning sträckte barnet de tunna armarna mot henne.

Då förklarades kvinnans magra ansikte, och hennes fula små ögon strålade med en underbar glans, när hon åter vände blicken från barnet mot främlingen.

Ella häpnade, när hon såg denna förvandling.

"Mätte det vara sant! Mätte detta lilla liv icke slockna för henne", var Ellas första tanke.

Men solglindret på kanalerna, den friska, sunda luften, de välklädda människorna med deras väluppfostrade, litet tomma leende, intet av allt detta skänkte henne den återseendets njutning hon tänkt sig.

Hon gick i tankar. Vad hade då skett? Glansen från denna moders blick borrade sig in i hennes innersta väsens djup. Visst hade hon förr mött barns och mödrars samglädje på hotel-len under sin flyktiga turisttillvaro. Men aldrig hade i dessa mödrars ögon brunnit offrets heliga låga, när de böjt sig över sina blaserade små dockor. En natt liten komedi hade uppförts, och så hade de trött sänt sina små till sköterskorna.

Kanske hade nu också detta varit hennes ögonblick, då hennes hand snuddade vid livets egen puls. Ty undret skedde. Alla de teorier, med vilka hon sökt ge mening åt sin komfortabla tillvaro, ramlade. Skäl för skal föll bort. Hon insåg ohållbarheten av alla dessa utanverk, med vilka, hon hägnat sitt bortskämda liv. Ty hon var icke som så många tanklös. Hon hade erfarit behovet av att konstruera sig ett system som grund för sin livsföring.

Hon och hennes gelikar hade i henne sett ett utsökt prydnadsföremål, kulturens krona, på vilken varje lem var ett konstverk, en produkt av generationers rasförädling och personlig, tims-lång, daglig ans.

I kraft av detta medvetande kunde

Alfred Stevens:

Moder.

hon tillfredsställa alla sina önsksningar. Hennes våning var ett museum. Hon reste i sagolikt sköna länder och umgicks med människor av hög yttre förfining. Hon såg världens bästa konst, världens bästa teater. Hon hörde världens bästa musik. Hon hade varit lycklig på sitt kyliga, förnäma, blodlösa vis.

Och nu. Som i blixtljus såg hon sin tillvaro i all dess egoistiska, ofrukt-samma onyttighet, den obarmhärtiga sanningen i sin nakenhet.

Kanske skulle tryggheten återvända. Visst skulle hon väl lyckas foga sten till sten på den byggnad, som nu löst sig i sina fogningar. Ett barns hand hade trevat på hennes hjärta. Och hon kände dess fattigdom som en brännande, skamfylld smärta. Det var med skälvande hand hon satte nyckeln i låset till sin eleganta bostad.

Till klubbkassörerna!

Senast den 15 juli skall rapporter och avgifter för 2:dra kvartalet 1922 vara insänt till exp.

Se till att kommissionärerna också har insänt avgifterna för Morgonbris.

Ännu har ej alla klubbar redovisat för Ryslandsinsamlingen, varför den omedelbart bör insändas.

Förbundskassören.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Stockholms läns kvinnodistrikt drar åt Sorunda.

Söndagen den 28 maj kl. 8 f. m. samlades ett 20-tal kvinnor långt ute på Söder i Stockholm för att i bil "dra åt Sorunda" (ni vet ju att det är dit vi önska en del, när humöret rinner på oss, inom Stockholm är det ett vanligt och gammalt uttryck att önska våra ovänner dit!). Ja, vi voro emellertid inte ovänner med någon, utan vi skulle träffa kamrater från Nynäshamn, Ösmo, Tungalsta, Tumba och naturligtvis Sorunda. Denna klubb i Sorunda består av fem (5) medlemmar och det är sannerligen stort mod, som dessa fem kvinnor besitta, ja, jag tror att de uppväga lätt en klubb med 100 medlemmar. Vi tycka kanske, att inte är det väl någonting att hålla klubb för fem personer, men det kan det vara ibland. Vad tror ni kamrater runt om i landet, som jämt gnäller att ingenting går, att dessa ha gjort och särskilt deras ordf. fröken Andersson, som håller humöret uppe på dem allesammans, inte bara de kvinnliga utan även de manliga. Jo, när det är möte o. s. v. går hon ur stuga och i stuga och agiterar, inte med långa politiska föredrag utan som man talar i vardagslag med varandra till dess att de ge sig iväg. Det sades även att det är hennes merit att det finns ett vackert Folkets hus och dito park i Sorunda och det var ej ett lätt arbete att få bönderna att släppa till sin skog till ett sådant företag, men envis vinner.

Sorunda kommun är ej något fabriksamhälle utan det består av jordbrukare med egna ställen och egen torva och det är ju dit vi alla vilja komma en gång, men inte som flertalet Sorunda-bönder att vi endast skola tänka på oss själva och tycka att har bara jag bra är det nog. Man förstår att under sådana förhållanden är det inte lätt att arbeta och inte då särskilt för en kvinnoklubb, men med detta kan man ge en klar bild av att kvinnorna kunna verkligen göra något om de blott vilja.

Efter en färd av sex mil genom vackra skogar och leende sjöar kommo vi fram den ena bilen efter den andra. Tungalsta kom i häskrinda och så träffades omkring 100 st. kamrater, alla glada och i feststämning, fastän det blev litet tråkigt för oss stockholmare, för nynäsarna åto upp vår potatis, som Sorundaklubben kokat och skulle bjuda oss på, men vi skola inte glömma dem när de komma till Stockholm. Vi blevo i alla fall alla mätta och belåtna, var och en med sin matsäck, och så bar det in i Folkets hus, där ett blomstersmyckat bord mötte oss, resten behöver jag ej meddela, det förstår ni ändå.

Detta var det glada inslaget i programmet, men nu det allvarliga. Det var inte endast för att hava roligt vi träffades, utan det var en mycket viktig sak det gällde. Det skall bliva landstingsval i höst och till landstinget vilja vi ha kvinnor. Och det var detta vi skulle besluta om och beslut gjordes det i att uppsätta en kvinnlig ledamot och gå enigt fram med henne till det möte som skulle hållas söndagen den 11 juni för denna valkrets, vilket då skall behandla kandidatnomineringen. Sedan detta kamratmöte hölls, har hållits möte med flera klubbar inom länet, så att vi nu ha uppsatt tillsammans 5 kandidater i olika kretsar. Klubbarna ha gjort så

Sorunda Folkets Hus.

att inom de kretsar där det funnits mer än en klubb ha de gått fram med ett namn tillsammans för att lättare få männen att falla undan för deras begäran att någorlunda få dem placerade på valbar plats. Tiden är snart inne för alla klubbar att upptaga denna fråga, så att det inte blir försent att framföra edra kandidater. Kom ihåg att landstingsvalet i höst gäller mycket, tänk på att det är våra viktigaste frågor, som skola avgöras vid nästa riksdag, och kom ihåg att det är på första kammarens sammansättning det gäller huru de skola lösas, glöm ej att göra eder plikt för hela vårt parti. Detta är endast en liten påminnelse jag vill kasta ut till klubbar som ännu ej tänkt på dessa frågor.

Efter mötet höll fru Ruth Gustafson från Stockholm ett glänsande föredrag mottaget med livligt bifall. Och så var denna dag snart blott ett minne, men inte bara ett minne utan ett som skall bära frukt.

Anna Svensson.

Från kamratmötet i Malmköping.

Söndagen den 21 maj höllo Malmköpings, Flens och Sparreholms kvinnoklubbar kamratmöte i Malmköping. Mötet öppnades av Malmköpingsklubbens ordf. fru Engman, som hälsade kamraterna välkomna. Till ordf. för mötet valdes fru Lisa Eriksson, Flen, och till sekr. fru Lisa Hammarin, Malmköping.

Som första fråga på dagordningen stod: Vad vill socialismen? En medlem av Sparreholmsklubben inledde frågan med att föredraga soc.-dem. arbetarepartiets program samt påvisade de reformer som genomförts och vad man ännu hade att arbeta för innan ett rättfärdigare samhällssystem kan uppstå. Socialismens idéer måste omfattas med en inre övertygelse för att målet, frihet, jämlikhet och broderskap, skall bli förverkligat. Därpå följde en ganska livlig diskussion, som huvudsakligen rörde sig om punkt V på partiprogrammet. Vidare framhölls att egoismen och självisheten mängden gång lade hinder i vägen för utvecklingen; man borde mera inrikta sig på en individuell förädling, följden därav blev att även samhället förädlades och en rättvisare och kärleksfullare livsida bleve då rådande.

Nästa fråga var: Ha nykterhetsorganisationerna gjort någon nytta för våra hem och vårt folk? Denna fråga inleddes av en medlem av Malmköpingsklubben. Inledarinnan, som hade i gott minne hur det stod till i landet innan nykterhetsrörelsen vunnit fast mark, skildrade i kraftiga ord tillståndet under nödåren 1867—1868 huru man då fick använda ryssmjöl, vilket var allt annat än aptitligt, men detta bröd var dock peppar-

kakor i barnens mun. Trots denna nöd fanns det ändock tillräckligt med säd i landet att tillverka rusdrycker av. Tal. ansåg att nykterhetsorganisationerna gjort stor nytta för såväl hem som folk. Påvisade vidare det läge nykterhetsfrågan kommit i genom den i riksdagen beslutade folkomröstningen samt uppmanade kamraterna att den 27 augusti gå åstad och rösta för rusdrycksförbud. Den kvinna, yttrade tal., som ej gjorde detta var ej värd att kallas kvinna och framförallt ej mor. Under diskussionen underströko samtliga tal. inledarinnans synpunkter. I samband med denna fråga beslöt kamratmötet anordna föredrag i förbudsfrågan med snaraste i Malmköping, Flen och Sparreholm.

Härefter upptogs till behandling frågan: Huru böra vi kvinnor arbeta för att vinna största möjliga nytta av vår organisation? varvid framhölls att kvinnoklubbarnas uppgifter i första hand var ett skolningsarbete, varigenom kvinnorna blevo bättre skickade att jämsides med männen göra sin insats inom såväl det kommunala som politiska området. Samarbete med arbetarekommuner och ungdomsklubbar förordades. Angående klubbarnas ekonomiska ställning påvisades, att man genom att anordna fester kunde stärka klubbarnas ekonomi, men samtidigt ockrades på allmänheten i synnerhet ungdomen. Där emot framhöll de flesta tal. att fetser böra någon gång anordnas men då helst i samband med föredrag och något förädlade nöje.

Fjärde frågan på dagordningen var: Kvinna ställning till de ekonomiska problemen. Inledare från Flenklubben. Frågan bordlades på grund av den långt framskridna tiden till nästa kamratmöte.

Som Malmköpingsklubben ännu ej tagit ställning till distriktsfrågan, upplystes om hur denna fråga för närvarande låg, varefter klubben diskuterade densamma. Kassören höll, som alla andra föreningskassörer, hårt om kassan när det blev fråga om en extra utgift för klubben, som hade ganska dålig ekonomi. Emellertid avhjälpes detta genom att en medlem, fru Lundin, erbjöd klubben att kostnadsfritt få hålla sina möten under sommarmånaderna i hennes hem, vilket erbjudande med tacksamhet mottogs. Som synes finnes det kamrater som verkligen vilja offra något för vår rörelses framgång. Därefter uttalade Malmköpingsklubben sig för ett distrikts bildande. Kanske därigenom ett Sörmlands distrikt av soc.-dem. kvinnoförbundet kommit ett litet steg närmare sitt förverkligande.

Sedan tack framförts till Malmköpingsklubben, som även bjudit sina gäster på kaffe, avslöts det stämmingsfulla mötet med sång, Internationalen, och ett leve för den soc.-dem. kvinnorörelsen. Därpå skildes man åt i den förhoppningen att under sommaren få återses på kamratmötet i Flen.

A — a.

Från Storfors.

Storfors soc.-dem. kvinnoklubb höll sitt årsmöte söndagen den 26 febr. 1922. Års- och revisionsberättelserna upplästes och god-

K: S NYA FABRIK.

Kooperativa Förbundets Margarinfabrik är landets modernaste
K. F:s Margarin framställes av de bästa råvaror — — — — —
K. F:s Margarin fyller de högsta anspråk — — — — —
K. F:s Margarin säljes endast i de Kooperativa föreningarna

Lazarol

Läka sår —

Lazarin

lindra smärtor

kändes. Av den senare framgick, att inkomster och utgifter balanserade på en summa av kr. 1,454:38. Mötet beviljade styrelsen i enlighet med revisorernas förslag full och tacksam ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattade.

Till styrelse för nästa arbetsår omvaldes fru Sofia Lundell, ordf., fru Elin Wilig, vice ordf., fru Anna Björn, sekr. (nyvald), fru Hulda Krantz, v. sekr., fru Anna Nordvall, kassör. Revisorer blevo fruarna Maria Jansson och Beda Gernberg.

Under året har hållits 8 ord. och 4 extra möten samt 9 styrelsemöten. Av tidningen Morgonbris ha sålts 650 ex.

3 föredrag ha hållits med fru Hulda Flood, red. J. Sandén från Karlstad och fru Marta Larsson, Malmö, som talare. Klubben har med två ombud deltagit i konferensen av Värmlands soc.-dem. kvinnodistrikt samt med två ombud vid förbuds-konferensen i Karlstad. Klubben är representerad i kommunalfullmäktige, fattigvårdsstyrelsen och nykterhetsnämnden. Vidare är klubben representerad i samarbetskommittén här på platsen med två ombud. Likaså har klubben två andelar i Folkets husföreningen och två andelar i Värmlands folkblad.

Den 8 okt. var anordnad en paketauktion till förmån för de mest behövande. Auktionen och frivilliga gåvor inbringade kronor 229:44. Den 6 nov. var en konsert anordnad av manskören, vilken inbringade en summa av kr. 244:75, vilken överlämnades till klubben för utdelning åt behövande. Likaså har klubben sänt telegram till ministären Branting. Annandag jul var anordnad en både trevlig och angenäm fest för de gamla. Till föreläsning-föreningen har överlämnats kr. 25:— . Klubben har haft en insamling för det nödlidande Ryssland. Förutom klädespersedlar inbringades kr. 304:35. Det insamlade har insänts till Röda korsets centrala hjälpkommitté, Stockholm.

Till sist vilja vi rikta en maning till utomstående kvinnor att visa mer förståelse för våra strävanden och ansluten er till vår klubb.

Med kamrathälsning till klubbarna landet runt från Storfors soc.-dem. kvinnoklubb.

S. I—11.

Från Klagshamn.

Klubben bildades den 16 april efter ett föredrag av fru Hulda Flood, och startade med 16 medlemmar. Klubben har under året hållit 21 ordinarie styrelse- samt 21 ordinarie och ett extra möte, deltagit genom ombud i distriktskonferensen i Lund samt i ett av distriktet anordnat instruktionsmöte i Malmö. Vidare har klubben beslutat deltaga i instruktionsmötet i Trälleborg den 5 instundande mars. Har vidare deltagit i ett av Malmöklubben anordnat kamratmöte i Folkets Park i Malmö den 28 aug, samt på inbjudan av Malmöklubben hållit gemensamt möte i Malmö i sept. 3 föredrag ha hållits, ett av fru Anna Ekberg-Åkesson, Malmö, över ämnet: Kvinnorna inför medborgarrätten, samt av fru Hilda Svensson ett instruktionsföredrag samt ett referat över instruktionsmötet i Landskrona. 4 kaffefester ha hållits samt en paketauktion med åtföljande kaffefest, och ha dessa fester varit syn-

nerligen trevliga och talrikt besökta av medlemmarna. Klubben har deltagit i omkostnaderna för tryckande av vallitteratur, och Arbetarekommunens sedvanliga julfest för barnen.

Följande diskussionsfrågor ha behandlats: "Vad göra klubbens medlemmar för arbetarepressens spridning?" samt "Var uti samhällets institutioner skall kvinnan kunna göra största nytta?"

Modlemsantalet har under året stigit till 30, varför vi ha gott hopp om klubbens framtid här på platsen.

S e k r.

Från Mora.

Mora soc.-dem. kvinnoklubb höll onsdagen den 15 mars sitt tredje årsmöte. Klubben har under året hållit 8 sammanträden.

Klubbens ekonomi har under år 1921 balanserat på en summa av kr. 899:53. Den avgående styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet. Klubbens medlemsantal var vid årets slut 16.

Till styrelse för år 1922 valdes fruarna Ida Isaksson, Anna Nilsson, Karin Östberg, Jenny Johansson och Ester Lundström. Till suppleanter utsågos fruarna Augusta Persson och Selma Karlsson och till revisorer Kerstin Lönn och Erika Halvar.

Klubben har under året hemtagit och försålt Morgonbris samt fru Nelly Thürings broschyr "Vad väntar år 1921 av Sverges kvinnor".

Klubben har varit representerad på två valkonferenser, varav en hållits i Falun och en i Mora. Vidare har två representanter deltagit i instruktionskursen i Stockholm i februari månad, samt har klubben varit ansluten till Mora arbetarekommun.

Under årets början och strax före jul har klubben anordnat två barn- och familjefester samt en gåvoauktion.

I april var gemensamt med arbetarkommunen anordnat ett upplysningsmöte för kvinnor i ordenshuset, varvid fru Ruth Gustafson talade över ämnet "Kvinnornas ansvar som medborgare".

Genom en under året bildad syförening har klubbens medlemmar förfärdigat en del kläder samt inköpt skodon m. m. varmed 12 st. arbetarbarn delvis bekläts till julen.

På klubbens sista ordinarie möte fattades beslut om att ingå till skolorådet med framställning om erhållande av kostnadsfri undervisningsmaterial för skolbarnen samt att skoltidens början för de lägsta klasserna måtte framflyttas från 8.20 till 9 f. m.

Klubben, som kan sägas ha arbetat under små förhållanden och med begränsade tillgångar, förväntar dock, att i och med kvinnornas nyvunna medborgarrätt intresset för det parti, som närmast varit bärare av kvinnornas krav och önsknings under det år som inträtt skall få se mera av det ansvar som måste föra arbetarkvinnorna närmare den rörelse som är deras intressens främsta förespråkare.

I. I—n.

Från Borås.

Borås soc.-dem. kvinnoförening höll årsmöte den 19 jan. 1922. Efter ett hälsnings-

RUMFORD

BAKPULVER

NUTIDENS FÖRNÄMSTA

anförande av föreningens vice ordf. fröken Anna Öhrström vidtog förhandlingarna.

Styrelse- och revisionsberättelserna godkändes. Enligt desamma har föreningen under det gångna året hållit 12 ordinarie och 1 extra möte. Dessutom har styrelsen för sig hållit 11 sammanträden.

Tre offentliga möten ha anordnats med olika kvinnliga talarinnor. Det första anordnades i april månad med red. fru Ezaline Boheman, Stockholm, som talarinna över ämnet: "Den kvinnliga rösträttens historia i vårt land". (Detta möte var anordnat gemensamt med de frisinnade och moderata kvinnoföreningarna på platsen.)

Det andra mötet hölls den 26 juni med red. fru Ruth Gustafson, Stockholm, som talarinna över ämnet: "Kvinnorna inför valen" samt det tredje mötet den 5 sept. med fru Agda Östlund, Stockholm, som talarinna över ämnet: "Kvinnorna och socialismen". Dessa två senare möten voro led i valagitationen för riksdagsmannavalen och har under denna agitation nedlagts ett intensivt arbete, speciellt genom husagitation och spridande av vallitteratur genom föreningen.

Förbundets tidning, Morgonbris, har försålts till ett antal av 75 ex. på månad. På listor till valfonden insamlade föreningen cirka 75 kr. Dessutom har insamlats på hjälplistor över 300 kr., ett gott bevis på den offervilja som gjort sig gällande trots den fattigdom som en stor arbetslöshet fört med sig och gör sig kännbar icke minst inom föreningslivet.

Föreningen har under året anslutit sig till kongressfonden.

Inkomster och utgifter ha under året balanserat å kr. 733:06, med därå fonderade medel, cirka 110 kr., avsedda till instruktionskurs.

Trots att föreningens medlemsantal gått något tillbaka kan dock framhållas att föreningens och medlemmarnas ställning tillsammans mera stabiliserats och har föreningens arbete under det sista året ej stått föreg. är efter utan tvärtom. Föreningens ekonomiska ställning kan anses god.

Sedan ansvarsfrihet beviljats den avgående styrelsen vidtog nytt val. Valda blevo: Ordf. fru Julia Wallin (nyvald), v. ordf. fru Agda Lidén (omvald), sekr. och korresp. fröken Jenny Aronsson (omvald), vice sekr. fröken Josefina Bolander (nyvald), kassör fru Alida Vilén (omvald), samt ledamöter utan funktion: fruarna Alma Norrman och Alice Forsberg (nyvalda). Suppleanter blevo: fruarna Anna Sandén och Anna Englund.

Till revisorer valdes fruarna Anna Karlkvist och Valborg Larsson med fru Beda

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningar utföres till billiga priser.

Ferm och fröken Emma Lindberg som suppleanter.

Dessutom valdes 5 representanter för föreningens andelar i den nya Folkets hus-föreningen samt 3 ledamöter i Folkets hus ekonomikommitté.

Till kaffekommittén, som varit sitt verk troget sedan föreningen startades och nu önskade avgå, frambar ordf. föreningens särskilda tack för all trevnad som genom dem spridits å föreningsmötena.

Nya kommissionärer för Morgonbris valdes samt några andra kommittéer av tillfällig art tillsattes.

Efter en stunds diskussion om vårens agitationsarbete avslutades årsmötet med en varm hälsning och uttalande om ett gott samarbete under det nya året, av den nyvalde ordföranden.

Med hälsning till kamrater landet runt.

Korresp.

Från Skogstorp.

Skogstorp soc.-dem. kvinnoklubb höll den 13 mars sitt första årsmöte. Av styrelseberättelsen framgick att under det gångna året hållits 5 ordinarie möten sedan klubbens bildande i sept. Medlemsantalet var vid årsskiftet 20. Den avgående styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet. Till ny styrelse valdes: ordf. fru Alma Nyström, sekr. fru Mina Karlsson, kassör fru Ingrid Axelsson, vice ordf. fru Anna Olsson, vice sekr. fru Nanny Nilsson; revisorer fruarna Söderkvist och Johansson.

Den 24 mars hade klubben anordnat föredrag med samkväm. Fru Disa Västberg från Sundsvall talade över ämnet: Vårt ansvar till mödrar och barn. Föredraget, som ähördes av c:a 125 personer, var ett i allo präktigt och givande upplysningsföredrag, som av ähörarna mottogs med livliga applåder. Efter föredraget fördrevs kvällen med omväxlande musik, deklamation och kaffedrickning. Det hela var alltigenom vällyckat och präglat av en god stämning, varför vi få hoppas på stor tillslutning till klubben.

Med hälsning till klubbarna landet runt!

Ordf.

Från Sunds—Skönvik.

Sunds—Skönviks kvinnoklubb höll sitt års-möte söndagen den 12 mars 1922. Års- och revisionsberättelserna upplästes och godkändes. Av den senare framgick att inkomster och utgifter balanserade på en summa av kr. 379:12. Mötet beviljade styrelsen i enlighet med revisorernas förslag full och tacksam ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar.

BANKAKTIEBOLAGET NORDEN

Alla slag av bankaffärer. — Högsta inlåningsränta.

Stockholms stads, Stockholms o. Uppsala läns soc.-dem. kvinnodistrikt. Adr.: Ordf. Fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö. Kassör Fru Sara Andersson, Igelboda, Saltsjö-Duvnäs.

Sthms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie möte 4:de måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m.

Obs! Lokal i D-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Till styrelse för nästa arbetsår valdes: fröken Anny Magnusson och fruarna Judith Persson och Göta Edblad, samtliga omvalda, samt fruarna Hedvig Nilsson och Hulda Olsson, nyvalda. Suppleanter: fru Anna Andersson och fröken Anna Sedin. Revisorer: fruarna Anna Bolander och Olga Löjdvik.

Under året ha hållits 22 ordinarie möten, 4 styrelsesammanträden samt 3 agitationsföredrag, ett av fru Thüring, Göteborg, ett av fru Gustafson, Stockholm, samt det tredje i samband med Sköns norra arbetarkommun med hr A. Söderberg och fru Nordlander som talare. Alla möten väl besökta.

En instruktionskurs har även anordnats av distriktet, till vilken klubben sände två ombud, och anse vi att sådana kurser äro till stor nytta för oss kvinnor.

Klubben har även tagit initiativ till bildandet av en byggnadsfond för Skönviks nya Folkets hus, och vår önskan vore att detta vårt företag bleve förstätt av alla, män som kvinnor.

Undertecknad vill på samma gång rikta en maning till kvinnorna, som stå utanför vår rörelse: gå in i klubbarna och stå ej oförstående för vårt arbete! Men vi få hoppas att vi gå ljusare tider till mötes och det skall komma den dag då kvinnorna förstå att de äro en länk som sammanhåller arbetarklassen.

Med hjärtliga partihälsningar till alla klubbar landet runt från Sund—Skönviks soc.-dem. kvinnoklubb.

Sekreteraren.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus.

Ordf. fru Elin Magnusson, Timmermansgatan 40, 3 tr., Stockholm.

Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 8 e. m. å lokalen Upplandsg. 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten).

Uppbörd och inskrivning varje möte.

Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ord. möte 3:dje onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. S:t Eriksgatan 21.

Ordf. Hildegard Ström, Bergsgatan 27, 1 tr. 8. g.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm håller möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus P-sal, 3:dje torsdagen i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Fors, Villorna, Billesholms gruva.

Styrelsen.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus lilla sal.

Styrelsen.

Höganäs soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 1:sta och 3:dje måndagen i månaden. Ordf. fru Helen Olsson, Föreningsgatan, Höganäs.

Ludvika soc.-dem. kvinnoklubb håller sina möten 2:dra måndagen i varje månad kl. 7/9 i Folkets Hus B-sal.

Styrelsen.

Skivarps soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte andra söndagen i varje månad kl. 1.30 e. m. i Folkets Hus, Skivarp. Nya medlemmar vinna inträde.

Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.

Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus, Tumba.

Styrelsen.

En god senap!

Ett bra dricksglas!

Konsumtionsföreningen Stockholm m. o.